

OPEN DIALOG FOUNDATION

Open Dialog Foundation, 11a Szucha Avenue, office 21, 00-580 Warsaw, Poland

Tel. + (48) 22 307 11 22

www.odfoundation.eu

Дата публікації: 23 Травня, 2014

Автори: Володимир Панченко, Крістіна Аврамченко

Заходи Уряду щодо покриття дефіциту Нафтогаз

Неефективність та непрозорість енергетичного сектору України чинить серйозний вплив на бюджет та економіку. В Україні найвищий показник використання енергоресурсів на одиницю ВВП серед усіх країн-сусідів. У 2011 в Україні використовувалося 435 кг нафтогазового еквіваленту на 1000 дол. США ВВП, тоді як, наприклад, у Росії цей показник сягав 347, у Румунії – 151, а у Польщі – 137. Однією із стратегічних цілей розвитку вітчизняної економіки має бути зменшення енергомосткості виробництва продукції, яке неможливе без чіткого врахування усіх витрат.

У 2013 році Україна скоротила споживання газу на 8,1 %, проте обсяг споживання залишається в рази більшим, ніж в країнах Східної Європи. У 2013 в Україні було спожито 50,4 млрд. куб. м., що є, для прикладу, в 3,5 рази більше, ніж в Польщі і в 7 раз більше, ніж в Угорщині.

При цьому ціна на природний газ для населення є найнижчою серед усіх країн-сусідів і складає 84 дол. США за тис. куб. м. Для порівняння: ціна на природний газ для населення в Польщі складає 576 дол. США за тис. куб. м., у Молдові – 470, у Болгарії – 605 і навіть у Росії, яка є одним з найбільших експортерів газу у світі, ціна на природний газ для населення є вищою за українську і становить 128 дол. США.

Тарифи на тепло для населення теж є найменшими серед сусідніх країн. Для прикладу: у Литві – 105 дол. США за Гкал, у Румунії – 82, у Польщі – 61, тоді як в Україні – 28.

Така ситуація є неконтрольованою і дефіцит компанії НАК «Нафтогаз» зростає із року в рік. У 2013 році цей показник з урахуванням боргу становив 24, 8 млрд. грн. і за прогнозами МВФ без Харківських угод, що денонсовані Росією, у 2014 становитиме 56, 3 млрд. грн., що складає 3,7 % ВВП (нагадаємо, що Росія з квітня 2014 скасувала знижку на газ за Харківськими угодами 2010 року, що діяла в обмін на перебування Чорноморського флоту в Криму, і ціна зросла до 485 дол. США).

На кінець березня 2014 року «Нафтогаз» накопичив заборгованість «Газпрому» у розмірі 1,5 % ВВП і значно зменшив наявні запаси газу. Також не було сплачено за поставки російського газу у квітні 2014 і борг «Нафтогаз» зріс до 3,5 млрд. дол. США. Міністр енергетики Росії Олександр Новак погрожував, що якщо заборгованість за квітень не буде сплачена до 7 травня, то 16 травня «Газпром» виставить рахунок за експорт газу в червні.

З іншого боку, голова правління НАК «Нафтогаз України» Андрій Коболев у ході зустрічі в Амстердамі, що відбулася 15 травня, з головою правління ВАТ «Газпром» Олексієм Міллером заявив, що позиція української сторони залишається незмінною: компанія готова розраховуватися за газ за умови збереження ціни природного газу, що поставляється з Росії в Україну, на рівні 1-го кварталу цього року (тобто \$268,5/тис. куб.м.) і вважає запропоноване підвищення ціни на російський газ більш, ніж на 80% необґрунтованим і неприйнятним.

Завдяки кредиту МВФ НАК «Нафтогаз» зможе купити у НБУ 2,16 млрд. дол. США і до кінця травня сплатити «Газпрому» борг, акумульований до кінця березня 2014 року.

Отже, модернізація та реструктуризація енергетичного сектору повинна бути одним із пріоритетів економічних ініціатив Уряду, щоб збільшити ефективність використання енергії і

зменшити фіскальне навантаження на бюджет, а також зменшити залежність від імпорту газу з Росії.

Першим кроком Уряду у цьому напрямку стало підвищення цін на енергоносії для кінцевих споживачів. 25-го березня поточного року було прийнято постанову КМУ №81 «Про вдосконалення державної політики регулювання цін на природний газ і тарифів на теплову енергію та забезпечення посилення соціального захисту населення під час оплати житлово-комунальних послуг».

З 1 травня 2014 р. роздрібні ціни на природний газ, що використовується для потреб населення, збільшилися на 56 % (для плити газової – 73 %, для споживачів до 2, 5 тис. куб. метрів – 48 %). Тарифи на послуги централізованого гарячого водопостачання та опалення з 1 липня 2014 збільшуються на 40 %.

Цією постановою також передбачено механізм для соціального захисту вразливих груп населення. Впроваджуються компенсації на збільшення розміру плати за природний газ та послуги тепlopостачання. Повну компенсацію у розмірі зростання вартості житлово-комунальних послуг отримають 20 % найбільш вразливих сімей.

Планується, що за рахунок підвищення цін на газ і тарифів на тепло можна буде отримати додаткову виручку у розмірі 4,1 млрд. грн. у 2014 році.

Іншим першочерговим заходом Уряду для збалансування дефіциту НАК «Нафтогаз» є додаткове надання ОВДП у розмірі 6,2 млрд. грн. Для цього були внесені відповідні зміни до Державного Бюджету України.

Уряд часто підвищує капітал НАК «Нафтогаз» шляхом випуску облігацій, що спричиняє велике навантаження на бюджет. Більше того, такі кошти спрямовуються на погашення боргу замість підтримки наявної інфраструктури та інвестицій у видобуток власного газу, тобто жодних перспектив зміни ситуації в цілому не існує.

Отже, попередні заходи, вжиті Урядом, є терміновими для збалансування дефіциту НАК «Нафтогаз», але спрямовані вони тільки на полегшення «симптомів хвороби». Відповідно, якщо не буде впроваджено справжніх реформ задля модернізації енергетичного сектору України, то проблема у наступні роки збільшуватиметься.

Енергетична стратегія України до 2030 р. визначає низку найважливіших завдань, серед яких: скорочення загального споживання природних ресурсів, зниження залежності від їх імпорту, а також підвищення енергоефективності. Ключовими чинниками успішного розв'язання цих завдань є:

- Модернізація промисловості;
- Збільшення видобутку власного газу, як із традиційних джерел, так і альтернативних: видобутку газу глибоководного шельфу, газу щільних порід, сланцевого газу і метану вугільних порід;
- Диверсифікація джерел імпорту газу до України (серед інших: імпорт зрідженого природного газу (ЗПГ) із країн, які традиційно експортують ЗПГ до Європи; імпорт газу з Азербайджану через газопровід «Білий потік» або у зрідженому вигляді через ЗПГ термінали; поставки газу з Європи шляхом використання наявної інфраструктури в реверсному напрямку (Німеччина-Чехія-Словаччина або Туреччина-Болгарія- Румунія);
- Модернізація основних фондів ГТС;
- Інтеграція до європейського енергетичного ринку.